

prof. dr hab. Anna Jeremus-Lewandowska

Dziedzina: Sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna: wokalistyka

Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu

Poznań, 16 czerwca 2024

**Recenzja w przewodzie doktorskim mgr Anny Farysej
w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej wokalistyka**

Zlecniodawca recenzji

Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, pismo z dnia 03.04.2024.

Zlecenie podjęte w związku z decyzją Rady Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie o powołaniu mnie na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Anny Farysej. Przewód doktorski jest prowadzony na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki t. j. (Dz. U. z 2017, poz. 1789), Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 19 stycznia 2018 (Dz. U. z 2018, poz. 261) w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora oraz art. 179 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 3 lipca 2018. Przepisy wprowadzające ustawę – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 30 sierpnia 2018, poz. 1669).

Do nadesłanego mi przez przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej pisma została dołączona dokumentacja doktorantki: dzieło artystyczne oraz opis.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr Anny Farysej pt. *Opera amerykańska XX wieku. Zagadnienia wykonawcze i językowe w wybranych anglojęzycznych partiach sopranowych*, składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym (CD - audio) oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne obejmuje nagranie następujących fragmentów:

1. G.C. Menotti *The Medium* – Monica's Walz (Monika)
2. G.C. Menotti *The Medium* – Black Swan (Monika)
3. M. Blitzstein *Regina* – Music, music, music (Birdie)
4. M. Blitzstein *Regina* – What will it be for me? (Aleksandra)
5. C. Floyd *Susannah* – Ain't a pretty night (Susannah)
6. C. Floyd *Susannah* – The Trees on the Mountains (Susannah)
7. D. Moore *The Ballad of Baby Doe* – Willow Song (Baby Doe)
8. D. Moore *The Ballad of Baby Doe* – Dearest mamma (Baby Doe)
9. K. Mechem *Tartuffe* – Fair Robin I Love (Dorine)
10. N. Rorem *Our Town* – Goodbye aria (Emili)

Utwory przedstawione w dziele artystycznym stanowią wybór reprezentatywnych fragmentów oper wybranych kompozytorów amerykańskich XX wieku. Arie są bardzo zróżnicowane od spokojnych *legatowych*, napisanych w średnicy głosu, po niezwykle skomplikowane, osadzonych w całej skali sopranowego głosu, sięgając do oktawy trzykreślnej, czasami wymagające wręcz koloraturowej techniki wydobywania dźwięków.

Mgr Anna Farysej wszystkie utwory wykonała bezbłędnie. Pięknym sopranem, o ciemnym zabarwieniu równie łatwo śpiewała dźwięki w oktawie razkreślnej (począwszy od d1), jak i niezliczoną ilość tych najwyższych: b2,h2,c3 czy d3.... Dźwięki najwyższe imponują precyzją intonacji i kryształowym brzmieniem.

Materiał nutowy został zrealizowany z niezwykłą starannością i w każdym miejscu idealnie zgadza się z zapisem nutowym. Doktorantka zaprezentowała nienaganną technikę wokalną, w sposób całkowicie swobodny stosując różne środki wykonawcze i wyrazowe.

Także w nagraniu zostało zrealizowane główne przesłanie pracy czyli zastosowanie w poszczególnych utworach innych sposobów i dialektów wymowy języka amerykańskiego. Doktorantka realizowała to czytelnie w każdym utworze, co przełożyło się na znakomitą dykcję na całej skali głosu.

Uważam, że wykonanie jest piękne, satysfakcjonujące słuchacza, prezentuje wysoki poziom artystyczny. Na podkreślenie zasługuje bardzo dobra współpraca solistki z pianistą.

Integralną część dzieła artystycznego stanowi jego opis w postaci rozprawy pisemnej. Całość zawarta jest na 83 stronach. Opis dzieła artystycznego zawiera: Spis treści, Wstęp, cztery Rozdziały główne, Podsumowanie oraz Bibliografię i dwa Załączniki.

Opis spełnia wymogi pracy naukowej.

We Wstępie doktorantka uzasadnia wybór tematu pracy doktorskiej. Opracowanie dotyczy zagadnień techniki wokalne, głównie w kontekście fonetyki języka angielskiego w śpiewie operowym.

W Rozdziale pierwszym przedstawiono trzy podręczniki z literatury specjalistycznej, dotyczącej fonetyki języka angielskiego, uważane za standard w szkoleniu wokalistów w Ameryce.

W Rozdziale drugim przedstawiono i omówiono zagadnienia fonetyczne dla wymowy północnoamerykańskiej, najbardziej rozpoznawalnej i zrozumiałej dla większości mieszkańców Ameryki Północnej t.zw. American Standard, wymowy trzech dialektów: General Southern (grupa dialektów w stanach południowych i sąsiadujących stanach granicznych), Appalachian (pasma górskie Appalachów), Mid-Atlantic (dotyczy dzieł pochodzenia europejskiego) oraz wybrane problemy wykonawcze związane z ich stosowaniem.

Rozdział trzeci zawiera informacje o omawianych dziełach, a także libretta w kontekście wybranych fragmentów. Rozdział został uzupełniony o najważniejsze informacje z życiorysów oraz twórczości kompozytorów, autorów oper omawianych w pracy.

Rozdział czwarty ma charakter analityczny i jest główną częścią pracy. Doktorantka przedstawiła w nim analizy nagranych przez siebie arii, głównie w kontekście transkrypcji fonetycznej tekstów angielskich. Transkrypcje fonetyczne są bardzo dokładne i dotyczą pełnych tekstów wybranych utworów. Jednocześnie Autorka przekazuje wiele uwag wykonawczych, opartych na doświadczeniach własnych, zdobytych przy opracowywaniu materiału słownego i muzycznego oraz dokonywaniu nagrań.

W podsumowaniu podkreśla kluczową rolę znajomości i biegłości w dykcji w dialektach języka amerykańskiego. Podkreśla rolę Międzynarodowego Alfabetu Fonetycznego (IPA), we właściwym rozczytywaniu dialektów. Alfabet ten może być bardzo pomocny w opanowywaniu właściwej wymowy w jej w szeroko rozumianej różnorodności, co pozwoli na rozwijanie prawidłowych i akceptowanych przez amerykańską publiczność prezentacji wokalnych.

Praca napisana pięknym językiem polskim. W dogłębny sposób przedstawia badane zagadnienia.

W pracy zamieszczono bogatą bibliografię z dziedziny, głównie obcojęzyczną. Załącznik nr 1. zawiera tłumaczenia wszystkich arii na język polski, w załączniku nr 2 znajduje się materiał nutowy wykonywanych arii. Doktorantka w rzetelny sposób przeprowadziła swoje badania, co dowodzi bardzo dobrej orientacji w temacie oraz zaangażowania.

Tytuł rozprawy doktorskiej jest tożsamy z treścią opisu. Rozprawa doktorska spełnia wymagania pod kątem merytorycznym i edytorskim – zgodnie ze standardami.

Konkluzja

Przedstawiony zapis dzieła artystycznego oraz jego opis stanowią integralną całość pracy doktorskiej. Wobec powyższego stwierdzam, że praca Doktorantki mgr Anny Farysej, poprzez naukowy charakter stanowi niezwykle ciekawe opracowanie i interesującą bazę wiedzy, przez to stanowi wkład w rozwój dyscypliny artystycznej – wokalistyka, jak również w dziedzinę sztuk muzycznych.

Doktorantka wykazała się wiedzą teoretyczną oraz umiejętnością do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej i naukowej. Rozwiązała założenia zagadnienia artystycznego i spełniła tym samym wymagania Ustawy.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

prof. dr hab. Anna Jeremus-Lewandowska